

TELEGRAFUL ROMAN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Folia Pedagogică”:
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Gravaminele noastră.

II

Unele dintre motivele, cari au îndemnat pe metropolii nostri de tristă memorie din finea vécului al 17-lea se facă Unirea séu mai corect dis: Desbinarea, acest blăstēm cu nesecate desastre pentru noi românii, și dōră cele mai principale, au fost de caracter pur material.

Preoților, cari își vor călca jurământul dat cu ocaziunea primirei darului preoției, pentru călcarea aceluia sacru jurământ și acceptarea Unirii li se puneau în vedere bunuri materiale. Tractare ca preoției papistașe — din adins nu folosim cuvântul catolice, căci această canonică numire s'a dat bisericei noastre, după-cum cetim în documentele vechi de prin vécul al 17-lea, — așa dară tractare ca preoției papistașe, o dotațiune mai bună, ridicare de sub umilitōrele legi transilvane, — aceste li se puneau în prospect acelor preoți, cari se arătau dispuși a-și trada biserica străbună.

A urmat o crâncenă robie de ani 83. Abia după ani 83 a putut răsuna mai liber în bisericele noastre: „Robia Sionului Tu o ai scos din Vavilon” și această aplicată nu la poporul scionat în două împărții, în cea a lui Iuda și cea a lui Israil, scisiune, care i-a adus perirea, ci aplicată la poporul nostru, rupt în două confesiuni, ca să pôta ajunge mai ușor la robie.

Biserica papistașă a pornit crâncenă persecuțiune asupra bisericei noastre sub ocrotirea puterii statului.

Ca mijloc a servit biserica unită, fii rupți din biserica Mamă.

Persecuțiunea a fost crâncenă și fără de milă, ranele aduse bisericei noastre erau adânci, căci cele mai crâncene sunt ranele, cari în urgia lor ți le aplică frații de un neam.

Au fost cu forța publică încuiate bisericele noastre ortodoxe și credincioșii nostri cu forța îndrumați a cerceta biserica unită.

Nu sunt încă cercetate nici consultate documentele din arhivele țerei și din alte arhive private, ca să se vadă: ce grozave persecuțiuni s'au făcut asupra credincioșilor nostri sub episcopul Aron.

Notițe private aruncate în vechi cărți bisericesci ne vestesc, că românii ortodoxi așa au fost de tari în credința strămoșescă, încât ani de-arândul îngenuchiau în jurul bisericei lor încuiate, și nu intrau în biserică cea unită, care le sta deschisă la dispozițiune.

Scriitorul acestor șiruri între multe alte vechi manuscrise dela începutul vécului al 18, unica și cea mai prețioasă moștenire, ce i'a rămas dela moșii și strămoșii săi, posedă și o pastorală trimisă dela episcopia din Buzău la anul 1761 fraților ardeleni, în cari aceștia erau îndemnați să persiste cu tărie în legea lor strămoșescă.

Făcut'am aceste triste reamintiri, ca să arătăm în ce miseră stare am fost noi pentru cuvântul, că tari și statornici am fost în credința noastră, tari ca stâncă în alipirea noastră de biserica strămoșilor și n'am deviat dela legea strămoșescă, adevărată.

Impregiurările s'au schimbat spre bine.

Pe tronul Habsburgilor a ajuns actualul glorios domnitoriu, care între alte multe binefaceri, a dat pe sēma bisericei noastre și o dotațiune anuală de 24.000 fl.

În diploma din 29 Maiu 1861 s'a accentuat îndeosebi, că dotațiunea de 24.000 s'a dat spre a se ușora starea materială a preoției noastre, că împărțirea are să o facă an de an autoritatea bisericească, va să dică: episcopul și consistoriul seu, căci numai biserica pôte fi chemată a împărți acel ajutoriu, deore-ce ea cunoșce trebuințele preoției, ea hârnicia, ea zelul ei, ea purtarea ei publică și privată.

Îndată după intrarea erei constituționale s'au pornit din nou prigonirile asupra bisericei noastre.

Partea leului s'a pus și aici pe partea materială, dōra după maxima evu-

lui mediu: „Cuius regio, eius religio”, séu pe românesce: cu bani pot face mari stricăciuni bisericei orientale, căci îi demoralizează preoțiimea, sdruncin disciplina între autoritatea bisericească și preoțiime, distrug ori-ce legătură de obediență și introduce completă anarhie.

Ministrul de culte al Ungariei la anul 1875 ne surprinde cu o ordinațiune în sensul căreia el împarte ajutoriul preoției greco-orientale și numai eventualul rest îl pune la dispozițiunea autorității bisericesci.

La remonstrările bisericei ministrul răspunde cu mijloce și mai drastice.

În an. 1884 ministrul vine cu un normativ nou. În sensul acestuia, cererile pentru ajutoriu trebuie trimise la ministrul de culte, care apoi le trimite autorității bisericesci spre opinare. La distribuirea ajutorului, ministrul nu e legat a observa opiniunea autorității bisericesci.

S'au creat deci stări insuportabile. Biserica și-a câștigat ajutoriul în calea grației în anul 1861 dela Maiestatea Sa Monarhul. Ajutoriu acesta acum i-s'a luat, împărțirea lui o face statul prin organele sale, după vederile și după interesele sale și bisericii i se dă rolul umilitoriu de a da înformațiuni fără valōre asupra preoților sei.

În această tristă situațiune biserica s'a adresat la capul statului și a cerut restituirea stadiului dela 1861.

În classica sa reprezentațiune din 28 Ianuarie 1885, Nr. 621, autoritatea bisericească a accentuat în fața Maiestății Sale Monarhului:

„Că acest ajutoriu dela început este acordat din grația Maiestății Văstre spre ajutorarea preoției din arhidieceșă de astăzi a Transilvaniei, va să dică spre scopul bisericei înuși, ca a unei corporațiuni morale;

„că în sensul Preinaltei rezoluțiuni din 29 Maiu 1861, dar' și altcum după dreptul autonomic al bisericii noastre garantat prin lege, numai biserica însuși pôte fi chemată a distribui

după cuviință acest ajutoriu de stat la preoțiime, înțelegându-se de sine sub controla guvernului statului, de sub care biserica noastră nici-când nu s'a substras, și nici acum nu voesc a se subtrage; că prin distribuirea ajutorului de stat cu preterarea bisericii s'ar vătămă autoritatea bisericească și autoritatea jurisdicțiunei superioare bisericesci, er disciplina bisericească s'ar distruge chiar și în paguba statului și s'ar da ocaziune la abuzuri; în fine,

„că jurisdicțiunea arhidieceșană nici-când n'a dat ansă la dispozițiunile din urmă ale domnului ministru de culte și instrucțiune publică, er' aserti-vele motive sunt nefondate.

În un articol următoriu vom continua er' cu afacerea această.

Pro domo. La articolul nostru dela 21 Ianuarie a. c., Nr. 8, în care am răspuns la atacurile țiarului „Unirea”, acest țiaru în numărul 6, care ne-a sosit eri, replică în modul următoriu:

„Pro domo”. Așa se înscrie articolul acela din „Tel. Rom.”, care va răspunde la atacurile țiarului „Unirea” îndreptate asupra bisericii ortodoxe în general.

Am cetit și recetit articolul și am constatat dintr'însul un singur fapt, că adevărat noi cu „atacurile” acelea ale noastre am stricat dlor dela „Tel. Rom.” „dispozițiunea sērbătorască” dela sērbătōrea Nascērii Domnului și „veselia pe timpul lung al carnavalului”.

Eră morala articolului? Etă-o: „Rugăciunea o vom face: care în Ierusalim, care în Samaria. Dumneșeu o va primi și va binecuvēnta pe poporul seu”.

Ceea-ce va să dică pe nemțesce: „Ob Christ, ob Jud', ob Hottentot, — Wir glauben all' an einen Gott”.

Cum se depărtēză dela adevăr, cei-ce nu vor să mai scie de autoritatea pusă de Dumneșeu! Căci acela, al căru cuvēnt rămāne în veac, ne-a dis: „Cel-ce nu este cu mine, împotriva mea este și cel-ce nu strēnge cu mine, risipeșce”.

Fără nici un comentariu.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Al 7-lea martor, Nobilul George Bota, cam de 60 ani, — la p. 1. și 2. — a fasonat ca și al 5-lea martor Teodor Petrucz, tinērul, er' la p. 3. și la celelalte în acest mod: „Sciu și aceea, pentru-că am vēdut chiar cu ochii mei, că la strigarea de „tălharu” a Domniei Sale exponentului, sosind acolo și hodnogiul Nobililor, Nobilul Kupșă Bumb, dimpreună cu alții, a prins pe exponentul și dimpreună cu vre-o câțiva înși l-a dus la casa sa, unde precum am aușit, l-au pus în arest, er' a dōua ți l-au dus la domnul jude procesual, de unde cum a scăpat, nu sciu. Sciu încă și aceea la împrejurări, că exponentul scupānd în palmă, ni-a arētat la vre-o câțiva înși, că pentru aceea a strigat „tălharu”, pentru-că Gavriil l-a palmuit și îi iese sānge din gură; i-a și fost roșu scupatul, căci uitāndu-mē și eu, am vēdut acēsta.

Al 8-lea martor, Nobilul Kupșă Bumb, cam de 30 ani, la tōte punctele fasonēză astfel: „Eu la tōte întrebările acestea nu sciu să răspund altceva, decāt ceea-ce am aușit dela alții, căci eu atunci n'am fost de față, adevă că locuitoriul de aici, Nobilul Gavriil Pap, în

anul, țiaua și locul de sus sfādindu-se cu exponentul, acela a dat o palmă exponentului și cu aceea a fugit, er' exponentul a strigat „tălharu”, la care strigare de „tălharu” sosind și eu acolo, ne-am sfātuit împreună cu mai mulți sātēni și jurați: ce ar fi de făcut și am aflat, că după-ce Gavriil Pap a fugit deja, er' exponentul nu ne-a putut arāta sānge, atunci pentru-ce a strigat „tălharu”, de aceea se areștām pe popa; atunci eu ca hodnogi dimpreună cu primarul Gavriil Petrucz și cu Ioan Buzure, Pinte Achim și Marc Onyisze jurați, am dus pe exponentul la casa mea și am pus strajā lângă el, dar' nu l-am legat, care și māind acolo, a dōua ți am voit să trimitem la domnul jude suprem: ce se facem în privința lui, dar' exponentul a început a pretinde: ca ori să l' trimitem și pe Domnia Sa la Măria Sa și încă legat, ori să-l slobodim, căci dīnsul acolo nu șede, er' noi necutezānd a-l slobodī numai așa, l-am legat, căci nelegat n'a voit să mērgā nicidecum și astfel l-au dus la Dees, la domnul jude procesual dōue străji, de unde, precum am aușit dela străji, a fost eliberat numai așa, fără nici o chezeșie, la porunca domnului jude-suprem.

În țiaua urmātōre, adevă că a 9-a a lunei și anului menționat continuāndu-se.

Al 9-lea martor, Nobilul Urs Kupșă, bētrānul cam de 44 ani.

Al 10-lea martor, Nobilul Tōder Bota, de ani circa 65,

Al 11-lea martor, Nobilul Marc Onyisze, de circa 46 ani,

Al 12-lea martor, Nobilul Petru Bota, bētrānul, cam de 64 ani,

Al 13-lea martor, Nobilul Pinte Bota, cam de 46 ani și

Al 14-lea martor, Nobilul Ioan Buzure, cam de 40 de ani, acești șēse martori cu o gură și cu o inimă au fasonat la tōte punctele acestea astfel: „Noi la tōte întrebările acestea nu scim să răspundem altceva, căci atunci când s'au certat Domnia Sa exponentul cu Gavriil Pap, n'am fost acolo; care a fost de vină, nu scim; dar' am aușit aceea, că exponentul la locul și țiaua de sus, a strigat „tălharu”, la care strigare sosind și noi acolo, se vorbea, că nobilul Gavriil Pap, bētrānul, a palmuit pe Domnia Sa exponentul și pentru aceea a strigat „tălharu”, la ceea-ce sfātindu-se sātēni: ce se facă, deore-ce Gavriil Pap a fugit, ore se prindă pe popa, am dis eu și Urs Kupșă, să lase în pace pe popa, pentru-că nu-l pot prinde dacā odată celalalt a fugit; dar' er' sfātindu-se sātēni, hodnogiul dimpreună cu vre o câțiva înși au dus pe exponentul la casa hodnogiului, acolo l-au pus în arest, er' a dōua ți l-au dus la domnul jude procesual la Dees, de unde apoi cum a scăpat, nu scim, nici n'am aușit.

(Va urma.)

Revista externă.

Din orient sosesc scrieri tot mai nelinistitoare. Revoluțiunea din Creta a luat dimensiuni foarte mari. În Canea, capitala acestei insule nefericite, lupta între turci și creștini se continuă cu asemenea vehemență, încât orașul e amenințat cu totală peire.

După scirile cele mai prospete, orașul acesta este tot în flacări. Focul a ajuns până la palatul metropolitului, și se apropie către școala grecască. Creștinii s'au refugiat pe corăbiile dela țărmurile mării. Numărul omenilor omorâți se țurea la cifra de 300. După unele versiuni, locuitorii musulmani au atacat și pe matrozii francezi, cari au fost părăsit corăbiile spre a fi în ajutorul bisericilor și școlilor catolice.

Supușii Austriei și ai Germaniei asemenea și-au mântuit viața fugind pe corăbiile acestor state. În edificiul consulatului austro-ungar s'au refugiat o mulțime de omeni, și o cătă de matrozi ține încungiuat acel edificiu spre a salva viața celor refugiați.

Populațiunea creștină a înaintat un protest către consuli, în care se plânge asupra modului târziu, în care se execută reformele promise.

Isbucnirea războiului civil se impune Angliei, care nu a voit să consimtă la executarea grabnică a reformelor, din interese particulare. Se crede, că dacă în Turcia se vor crea stări normale, atunci și Anglia va trebui să iasă din Egipt, lăsându-l acesta în grija omenilor sei de stat.

Altecum despre Egipt și eventuala lui evacuare tocmai acum au fost desbateri înfocate în parlamentul din Anglia.

De ani 13 s'au luat Sudanul din mâinile Egiptului, de ani 13 dela căderea capitalei Sudanului — Cartum — și dela decapitarea lui Gordon pașa, celui mai apt guvernator al provinciilor sudanice, ordinele barbare ale fanaticelor secte au nimicit ori ce urmă de cultură în Sudan.

Pentru recunoșterea provinciilor pierdute, Anglia a împins guvernul egiptean la o expedițiune pe Nil în sus. Expedițiunea aceasta e cunoscută sub numirea expedițiunea dongolică. Dongola fiind țera cea mai de aproape de actualele granițe ale imperiului egiptean. Expedițiunea aceasta a avut frumoase rezultate și e speranță, că dacă trupele egiptene vor pătrunde cu plan înainte, în câți-va ani Egiptul eră va putea recuceri locurile pierdute.

Spesele expedițiunii s'au acoperit din fondul de rezervă al statului Egiptului, care fond sta sub îngrijirea reprezentanților puterilor europene. Contra folosirii acestui fond spre scopurile expedițiunii au ridicat protest reprezentanții Franciei și a Rusiei.

În parlamentul Angliei guvernul a trebuit să răspundă pentru ce s'a atins de acel fond de rezervă contra voinței celor două puteri. Ministrul de finanțe a răspuns, că expedițiunea s'a făcut în folosul și spre asigurarea imperiului din Egipt, că expedițiunea a avut rezultat bun și că pentru siguranța Egiptului, Anglia e mai interesată, căci ea a jertfit mai mult pentru cuceririle din Sudan.

În cele din urmă parlamentul a aprobat pașii guvernului.

* * *

Călătoria ministrului de externe Muraviev prin Europa și mai ales visita lui în Franția și în Germania se discută încă viu în presa europeană.

Lumea vrea să știe, că ministrul de externe rusesc are mai multă simpatie față de Franția ca către Germania, de aici călătoria lui la Franția și întâlnirea lui primo loco cu ministrul de externe francez.

Un comunicat oficios spune acum, că Rusia nu are speciale interese nici către Germania, nici către Franția.

Ministrul rusesc continuă politica lui Lobanov, a antecesorului său. A cercetat pe ministrul de externe al Franciei spre a lumina unele puncte încă dubioase în ce privește politica orientală.

A cercetat apoi pe puternicul împărat al Germaniei, căci ținuta Germaniei e normativă în ce privește conservarea păcii europene.

Un lucru e evident din toate acestea. Puterile europene, de frica unei încăerări în Orient, rivalizează în tendința de a tăia Rusia, de a se înșina bunăvoinței ei. Așa de pildă diarele ne spun, că junele împărat al Germaniei la întâlnirea cu ministrul de externe rusesc a accentuat mai cu seamă succesul armelor rusești în luna lui Februarie și a făcut aluziune la nimicirea oștilor lui Napoleon cel Mare după retragerea lui dela Moscova. Aluziunea a fost la adresa Franciei și la folosul cel mare ce l'a avut Rusia când a mers mână în mână cu Germania. În acest sens junele împărat continuă tradiționala politică a lui Bismark, care totdeauna a menagiat pe colosul cel mare dela Nord.

Din parlamentul magiar.

Sedința dela 3 Februarie 1897 n.

După o scurtă vacanță de trei zile, adă er s'au deschis ușile parlamentului nostru și s'a continuat cu desbaterea specială asupra proiectului de budget pro 1897 întrerupt la poziția ministrului de interne, — la punctele despre conducerea matriculelor și la subvențiunea teatrelor din partea statului.

Discuțiunea o-a deschis Gajáry Ödön lăudând pe notari, cari ar fi mai calificați

mai și mai de încredere pentru purtarea matriculelor decât preoțimea.

Răspunsul binemeritat și nimerit i l'a dat preotul Páder Rezső, carele a arătat și de astădată sarcinile fără de nici un înțeles aruncate asupra poporului cu privire la introducerea matriculelor de stat. Cât pentru calificațiune i-a arătat dlui Gajáry, că lucrul stă tocmai întors făcând o comparație între notari și preoțime. Mai viuă discuțiune s'a încins la poziția subvenționării teatrelor, apărându-le toți din punct de vedere național magiar și cerând subvenționarea lor în mai mare măsură ca până acum.

Un singur orator demn de considerat la acest punct a fost abatele Molnár János, carele arată la decăderea morală a teatrelor.

Va să dică pentru comedii ungurești sunt bani destui, dar pentru ridicarea de școle confesionale și cu limbă de propunere nemagiară nu sunt în budgetul statului, pe cari toți de-opotrivă îl susținem din avutul nostru.

Apoi ce fel de instituțiuni sunt teatrele magiare, mai cu seamă cele din Budapesta și Clușiu? Nisce locuri de distracție pentru magnați, susținute din budgetul țerii, de pe spina bietului popor sêrac.

Sedința dela 4 Februarie 1897 n.

În ședința aceasta s'a terminat discuțiunea privitoare la teatre primindu-se propunerile comisiei. S'a trecut apoi la starea sanitară. Discuțiunea s'a învîrtit mai cu seamă în jurul aflării mijloacelor pentru apărare contra ciumei, ce bântue în Indii. Deputatul Pap Samu face propunerea, ca să se câștige serul, ce se folosește în contra infecțiunii de asăstă bôla lipicioasă teribilă. Pentru acoperirea speselor sanitare s'au votat 1,700,000 fl. pe acest an.

După terminarea discuției la acest punct răspunde br. Bánffy la o interpelațiune alui Kossuth, că visita contelui Muraviev pe la unele curți europene a fost în scopul asigurării păcii europene, ceea ce s'a și ajuns.

Cel mai interesant eveniment în această ședință a fost însă, că ministrul de finanțe Lukács a prezentat un proiect de lege pentru ștergerea lotteriei mici și înlocuirea ei cu lotteria de classă. Loteria se va da în arândă pe 20 ani cu câte 1,200,000 fl. la an, având statul dreptul de controlă. Legea va intra în vîgore cu 1 Maiu a. c. Toate partidele au primit acest proiect.

În fine etă și un proiect de lege prezentat de actualul guvern pentru binele tuturor cetățenilor.

Sedința dela 5 Februarie 1897 n.

Se continuă cu desbaterea asupra poziției privitoare la starea sanitară. Toți oratorii opoziționali condamnă pe guvern din cauza că neglijează cu totul înbunătățirea stării sanitare, dar mai cu seamă cea a sêracilor. Unul dintre acești oratori propune a se înființa apotece în fiecare cerc, de unde să se dea sêracilor medicamente gratuit, er' medicii cercuali să fie obligați a-i lăcuși gratis. Se constată cu statistică în mână cum crește mortalitatea copiilor.

Viind la desbatere poziția despre gendarmerie și poliție, deputatul Rákowszky numește pe gendarmi: spioni politici și documentează acesta cu date concrete. Arată între altele cum se amestecă gendarmii la alegeri, cum confiscă produsele presei fără autorisare etc.

Dar' ministrul Perczel negă toate și astfel toate „trebuie să i le „credem“, pe „cuvînt“.

Sedința dela 6 Februarie 1897 n.

Se continuă cu desbaterea asupra poziției din budget privitoare la jendarmi și la poliție. Poziția se primește cu observarea, ca să se revedească dispozițiunile privitoare la exortarea prinsonerilor pe calea ferată.

Tot așa se primește și poziția privitoare la exemplarele din produsele presei ce sunt obligați editorii a le da gratuit muzeului național magiar.

La desbaterea acestui punct s'a întâmplat un curios eveniment, și adevărat: că majoritatea parlamentară n'a primit un proiect de rezoluțiune presentat de contele Zichy și susținut și de ministrul de culte Wlassics, ca adevărat proiectul lui Wlassics, cât și cel alui Zichy privitoriu la exemplarele produselor de presă ce sunt editorii obligați a le transpune gratuit muzeului național, să se predea ambele spre studiere comisiei.

Va să dică Wlassics părăsit de mamolucii săi. Consecuența?

Urmăză pertractarea asupra petițiilor. Una este privitoare la unificarea pensionării oficialilor de stat și alta privitoare la regularea libertății cuvîntului.

Cea dintăiu se consideră, a doua se respinge, fiindcă tinde la restringerea libertății cuvîntului. Mirare.

Sinódele protopresbiterale.

Sfera de activitate a sinódelor protopresbiterale în sensul §-lui 50 al Statutului organic se determină în următoarele:

Afacerile sinodului protopresbiteralsunt:

1. Obiectele economice-bisericesci, școli și fundațiuni privitoare la protopresbiterat.

2. Alegerea protopresbiterului, a membrilor scaunului protopresbiteral, a profesorilor și învățătorilor pentru școlile tractuali și prezentarea actului de alegere la consistoriul eparchial.

3. Înaintarea trebiilor școlare din protopresbiterat și

4. Îngrijirea pentru susținerea școlei și autonomiei bisericii.

Principal se indică sfera de activitate a sinódelor protopresbiterale în punctele 1. 3. și 4., căci cele cuprinse în punct 2. sunt acțiuni incidentale, dacă tocmai se ivesce trebuința, deci și intensitatea activității sinódelor protopresbiterale pôte să se desvôlte numai în direcțiunile indicate în punctele accentuate.

Diarul unui copil drăcos.

Tradusă de Giulio.

(Urmare din Nr. 5.)

8. Domnul Wilkins merge cu sora sa la căruțat.

Tante Betzey veni la nuntă, cu toate că era atât de supărată. Ea îi făcu Lilei de prezent o copertă de pat din mătasă, pe carea însăși o cărpocise. Eu îi spusei însă, că după cum mi se pare, Lili va fi tare desilusionată, fiind în speranță că, tante Betzey îi va aduce vr'un servis frumos de tee și cel puțin din argint. Elsbet a noastră pörta numele mătușii, pentru-că nu cum-va să dispară din familie; dar că al cui nume îl pörta servitorea noastră Betti, deun că nuseiu. Vreu a'o întreb odată de-mi voi aduce aminte. Tante se svêrcolea atât de sêlbatic, ca și o găină cu capul tăiat; — ea dîcea, că după cât crede, va fi de ajuns de va dărui Elsbetei un servis de tee. Și dîcea, că va testa banii ei unui orfelinat, ca să nu pötă pune mâna nici p'o lascaie, dacă o coperta de mătasă nu i destul pentru Lil. Ea i-ar fi dărui Elsbetei ceva pentru că-i pörte numele,

dar Jorji Weschten nu mi-ar fi dat nici când ceva cu toate că-i sunt drus. Elsbet îmi impuță, că iar aș fi făcut un spectacol fără de folos și că ea nu va mai căpăta nimic, când se va mărita după doctorul și mai dîcea că s'ar țărăie-brêu. Eu o întrebai că ce-i aia: de nu-i așa ceva ca un vîezure său o cloacă? ea dîse, că are două picioră și o limbă grozav de iute.

Acuma ne cercetă în totă ziua un alt Carbot tiner. Îmi pare că vine la Elsbet. O întrebai pe Betti, dacă tot așa-i se pare și ei, și ea dîse, da. Ei ar face mai bine, dacă l'ar tracta foarte prevenitor, căci ea-i deja așa de bătrână, este curat ridicol — 23 de ani la ultima Mai! Eu audii odată pe mama dîcându-i, că trece prin pădurea cea frumoasă și la urma urmelor se va alege cu vre-o strîmbătură de lemn — dar eu nu știu, ce însemnă asta.

Pe noul tiner îl chema Wilkins. Alaltăieri sêra mă dusei în salon, când conversa cu Elsbet și mă oprii oblu'n fața lui privindu-l cu atenție. Dar, ce mai caraghios de om! Elsbet îmi făcu semn, să mă depărtez. Eu am știut, că se genează sê-mi spuie tare, dar mă făcu-i a nu înțelege.

„Cum te laudi micule bărbat? dîse el.

„Eu nu s'nici un mic bărbat, dîse i eu, „sunt un băiat. Creți că s' Tom Deimling său vr'un alt piticot?“

El începu a rîde.

Eu îl întrebai: „Ce-ți scilipeste așa când rîdi? Este dör aur, ca acela, de care a pus dentistul în dinții Elsbetei?“

„Esti un băiat caraghios“, dîse el, dar nu mai rîdea și așa nu putu-i vedea ce-i scilipeste așa în gură.

„Dta încă ești caraghios“, dîseiu eu. Ce ai pe celalalt ochiu căci nu sê mișcă de loc? E dör de sticlă?“

„Tu ești un adevărat moic“, dîse Elsbett. „Te cară de aici, ori fi spun mamii.“

Eu mă depărta puțin, dar er mă 'ntorseiu, pentru-că voiam să știu de ce nu i se mișcă celalalt ochiu și mă oprii privind lung, încât, — după cum spuse Elsbett mai târziu, era aproape să se ascundă în pămînt de rușine.

„Iorji“, dîse ea dulce ca torta, „nu vei avea gentileța de a spune lui Betti să aducă aluate și limonadă?“

Cât ce i-am spus însă, mă întorseiu, uitându-mă și mai și la el, fiindcă nu putem pricepe una cu capul, că ce pută fi cu ochiul lui. Pêrul îi era grozav de roșu. Elsbett se

scusă apoi pentru a merge un minut în odaia vecină și când se re'ntorse îmi dîse: „Iorji, la moment să te duci la mama.“

Și așa trebui să mă duc și mama îmi dîse, că este grozav de nepoliticos să privești pînt'ă pe oșpeți.

„Dar mamă“, dîseiu eu, „de ce nu-și înhîlbă ochiul, pentru-ca să se misce și acela ca celalalt?“

Omenii mari sunt de tot proști față de copii. În loc de a mă lămuri îmi dîse:

„E timpul de a te culca Iorji!“

Domnul Wilkins vine de regulă sêra. Doctorul și Susa șed în odaia din nainte, el și Elsbett în cea din fund. De ce nu stau toți la olaltă? El vrea să se căruțe mîne numai singur singurel cu Elsbett. Cred că m'ar fi putut întrea și pe mine, dacă nu cumva am voie de a-i însoți.

Eu cred însă, că tocmai în butul lor voi merge cu ei! Ar fi tare hazliu dacă m'aș ascunde în șerigla și aș audii, ce spune el; are o voce așa de mierloită. Voi încerca, de'mi va succede. Mi ar plăce să iau și pe Hanzi cu mine, dar nu va fi destul loc.

(Va urma.)

În cadrul sistemului de organizație a bisericii prin Stat. org., în punctul prim vedem că s'a contemplat și pentru „protopresbiterat” acțiunea și dezvoltarea, ce mai în concret este determinată pentru „parochia”, organismul cel mai inferior în sistemul de organizație al bisericii noastre, și astfel se vedem înainte de toate, că ce s'a făcut în privința aceluia și că ce ar fi de făcut în protopresbiterate.

În ce privește partea economică, această se poate reduce numai la starea materială a protopresbiteratului, ca corporație morală, și preste tot a parohiilor, ce constituie protopresbiteratul; și trebuie să recunoștem, că în această privință încă puțin de tot s'a făcut și dacă ici-colea s'a mai făcut ceva.

Prin organizarea congresului din anul 1881 s'a făcut o arondare nouă a protopresbiteratelor — corespunzătoare, sau mai puțin corespunzătoare, nu vreau să o critic — și în anul 1882 această arondare s'a și pus în lucrare; din această organizare nouă iese la iveală cu deosebire un lucru, că adevărat pentru fiesce-care protopresbiterat s'a statorit un loc central — o parohie protopresbiterală, sau reședință protopresbiterală, sau ori cum se se numescă — și aceasta cu specială considerare la interesele de administrație și a însemnății locului, ca biserica noastră încă se-și aibă rolul seu alături cu celelalte confesiuni, în anumite centre și în vederea acestor considerațiuni — fără îndoială precumpănitoare, — s'a ignorat cu totul partea cealaltă, substinta protopresbiterului, adevărat, ca protopresbiterul se aibă o dotațiune corespunzătoare, pentru-ca și în cele exterioare să reprezinte cu demnitate biserica, să se impună cu fondul convenit și în cele sociale; se potă sta la nivelul recerut preste tot și în cele materiale.

S'a abstras dela starea parohiei protopresbiterale, ca adevărat se fi avut în vedere, decât aceea dispune de biserică și școală corespunzătoare, atribuțiile esențiale ale unei parohii după §. 1 din Stat. org., căci de alte recerinte, cum ar fi: o casă parochială corespunzătoare, dotațiune fiesă etc. nici nu amintesc, deși, special noi cești din archidieceasă, — durere — dar avem și atari parohii centrale, și încă altfel foarte însemnate centre din punct de vedere bisericesc general, unde lipsesc școala sau cu totul, sau că numai vegetează, sau că lipsesc biserica, sau că dără lipsesc ambele.

Intențiunea bună a legislatorului departe de mine se o condamnă, din contră o știu apăsătoare după adevărata ei valoare, e altă întrebare numai, decât și-a făcut seamă cu toate acestea și alte împregiurări, ce trebuiau a se cumpăni, cât de bine; mă pun însă pe acel punct de vedere, că și-a făcut seamă cu toate împregiurările și a contat la vitalitatea organismului bisericesc și în considerarea intereselor mai esențiale din punct de vedere bisericesc în general, toate acestea le-a considerat mai de mână a doua, și a contat și la aceea, că ce nu este astăzi se va face mâine, și încă chiar prin un impuls mai eficace.

Este evident deci, că în direcțiunea economică stă deschis un teren mănos activității sinodului protopresbiteral, ba este impus ca datorința a face cât se poate de mult, și ca om acum destul de bogat în ale experienții vieții, nu voiu fi acela, care chiar și pe acesta cale să susțin, că aceea ce nu s'a făcut în decurs de vecuri, se se facă acum în ruptul capului, și apoi urmașii nostri să guste numai binefacerile suferințelor noastre, ci, când am accentuat forța de inițiativă pentru sinodele protopresbiterale, am avut în vedere la tot cazul și această împregiurare, și această sferă de activitate.

A sinodelor protopresbiterale datorința trebuie să fie deci, ca conform împregiurărilor locale să combineze

asupra acuirării mijlocelor necesare, ca protopresbiteratul ca corporație morală de sine stătătoare să se desvôle cu forța recerută și în direcțiunea economică; dar este impusă mai ales datorința și mai imediată, că unde este evidentă necesitatea, să combine și afle mijlocele necesare pentru a veni într-ajutorul parohiei centrale și să o ridice la nivelul recerut.

După legea noastră organică, fiecare parohie, pentru afacerile rezervate parohiilor, este autonomă, și aceasta susține și față de afacerile aparținătoare rațiociniului bisericesc, și prin regulamentul despre administrarea și controlarea averilor bisericesci este precisată și competența de reviziune a acestor rațiocinii; și decât fac amintire de această afacere în legătură cu cele de mai sus, nu o fac în necunoștință de cauză, ci o fac în aceea consecuență, că din rapoartele Consistoriului către Sinodul archidieceșan este notoric, că și astăzi — după 15 ani de când a intrat în vigoare acest regulament — mai sunt în restanță cu compunerea rațiociniilor sute de comune bisericesci și încă de pe mai mulți ani de-a rândul. An de an se iau dispozițiuni corective dar răul perenizează cu toate acestea și aceasta mai ales în unele protopresbiterate, ceea-ce neevitabil trebuie să aducă daună foarte considerabilă în averile bisericesci, chiar eschidându-se administrațiile frauduloase, atât de obicinuite astăzi în administrații de averi publice, căci mă întreb: că ce rezultat practic mai poate avea revederea unui rațiociniu după 5—10 ani, când organele rațiocinante de mult nu mai sunt în post lor, căci de atunci s'au perenat câte 2 sau 3 constituiți și n'au mai fost realeși, sau că poate de mult a și murit rațiocinantele care poate ar fi se facă ore cari rebonificări, ce s'au constatat în sarcina lui numai la revizuirea rațiociniului?

Între afacerile economice-bisericesci de competența sinodelor protopresbiterale la tot cazul aparțin și această afacere, ca după împregiurările locale și în consonanță cu dispozițiunile generale și speciale ale autorităților bisericesci, în sfera lor de activitate să iee măsurile necesare pentru sanarea acestui rău, și respective pentru funcționarea normală a organelor parohiale și în acest respect, căci cutez a susține la încheierea tractării acestei chestiuni, că economia cea bună se manifestă nu numai în acuire în belșugată, ci mai vartos în o păstrare și folosire rațională și pe lângă totă vitregimea trecutului, decât străbunii noștri erau conșii de acest adevăr, biserica noastră astăzi și în privința materială pută se stee cu mult mai bine

Un preot.

„Porcărie”.

Fapta de violare a secretului epistolar prin genialul nostru ministru-president a fost calificată din partea unui deputat în plin parlament, de: „porcărie”. Deputatul respectiv pentru acest cuvânt a fost îndrumat la ordine de către presidentul parlamentului. Din incidentul acesta „Alkotmány” (Nr. 22) scrie un prim articol, cuprinzând prețioase mărturisiri și adevăruri. Ținem a da acest articol în întreaga sa extensiune:

Porcii aparțin speciei celor cu pielea grosă. Calitățile lor spirituale rămân la gradele cele mai de jos, au caracterul caprițios și țin la olaltă. Au un apetit excelent. Tot îndopă ce se poate mânca și dintre toate animalele sunt cei mai înclinați spre îngrășare. Se scie, că se ferește de curățenie, și în trăcă din care mănă, se bagă cu piciorul cu tot, așa că altor animale le e grădă să mănă după ei, ba nici la pașunea porcilor nu umblă cireda de vite. Se culcă în apa din care beu. Le place moierla și scormonesc cu nasul în pământ. Se înmulțesc teribil.

Porcii au ținut sfat. Un coriteu a scormonit din pământ un ban scilicite de argint, pe care l'a pierdut cineva. Nu i-a cunoscut prețul; s'a jucat numai cu el. Dar când au voit să-l iee de la el, totă turma

s'a adunat grohotind, așa fac porcii, când îi necăjește cineva. Ba! rup în bucăți de l'pot trăni jos. Din pricina acestor însușiri alelor, porcii nu prea găsesc cinste la oameni. De aceea ce e necuviincios, necinstit, injust, infect: se obicnuiesc a se numi: porcărie.

Pentru acest cuvânt: porcărie, presidentul dietal Szilágyi a îndrumat eri (25 a. c.) la ordine pe Ivánka Oszkár, care a întrebuințat acel cuvânt față cu conducătorul partidei liberale, pentru că acesta a scormonit prin epistola pierdută a lui Blaskovits către abatele Molnár și ca și când ar fi fost proprietatea sa, a adus o la publicitate. — Szilágyi în dieta prezentă a găsit nepotrivit cuvântul: porcărie. Dar ori se potrivește ori nu se potrivește, asemănarea ce se cuprinde în el pentru cazul cu răpirea și publicarea epistolei, și ori îi place partidei liberale purcederea ministrului president, ori nu i place: acesta nimic nu schimbă în starea faptică, nici în paragraful codului penal despre vătămarea secretului epistolar și despre delictul de găzduire de hoți. Epistola găsită n'a format proprietatea conducătorului partidei liberale, și e caracteristic, că el a declarat, că nu e obligat să o restituie.

E mai caracteristic, că el a voit să abuzeze de ea în paguba altora, și încă pe socotela adevărului, căci a retăcut, că epistola aceea s'a scris înainte cu un an și jumătate și a predat chestia astfel, ca și când s'ar fi întâmplat acum cu privilegiul nouelor alegeri, și pe temeiul acesta a discutat alianța dintre partidul național și partidul popular, pe când în Septembrie 1895 Blaskovits n'a fost candidat, despre alegeri nici vorbă n'a fost și în parlament nici partidul popular n'a existat. Acesta e deci suspiciune publică și calumniare la adresa singuraticilor deputați, precum și la adresa partidelor. Și mai murdar se prezintă afferul prim-ministrului după ce s'a constatat, că epistola a dat-o Vészi József șefului de poliție prim-ministerial, cu observarea, că aceea ca epistolă privată nu e de a se da publicității, și el din pricina aceasta nici n'a publicat-o în fôia sa, în „Pesti Napló”. Baronul Bánffy însă are mai slab concept despre buna cuviință decât Vészi. Ceea-ce acesta în înțelesul regulilor cavaleresci și al legii n'a aflat corect să publice, ministrul president după patrusprezece luni, o publică în parlament ca noutate proaspătă și picantă. Și a comis-o aceasta fără consultarea proprietarilor epistolei, ba în contra protestării de mai înainte a lui Vészi József, pe propria sa răspundere, sub scutul imunității, în solidaritate cu ministerul și cu partidul liberal, cu aprobătorea luare la cunoștință a majorității, spre mai marea glorie a acestei adunături de parlament.

Casina națională, nu credem, să rabde între membrii săi un cavaler, care astfel de concept are despre secretul epistolar, și decât ajunge la posesia epistolelor străine, despre întrebuințarea acestora în contra proprietarilor lor legiți și lucră după acel concept, și aceasta ajunge la cunoștința comitetului. Dar în sfârșit Casina națională e o corporațiune închisă, care hotărăsește după bunul său plac, ce consideră de lucru cinstit, și pe cine primesc sau nu primesc între membrii săi. Dar judecătoria, care aduce sentință după legile țării, e legată de aceste și pentru judecarea purcederei ministrului president ne dă cheia în mână.

Casurile de indiscrețiune sunt destul de dese; și ați s'a provocat la un astfel de cas Gajári Ödön pe lângă Bánffy, ca și când ar scuza pe ministrul president aceea, că diarul numit „Magyarország” comite astfel de indiscrețiuni. Decă în cazul acela, care l'a amintit per analogiam pe lângă ministrul president, nu s'a provocat sentință judecătorească pentru-că acuzatorul privat n'a ridicat acuză înaintea judecătoriei: în multe alte cazuri, când s'a făcut arătare, judecătoriile noastre au adus sentință codamnătoare. Căci dăr nu de mult s'a întâmplat, că tocmai redactorul lui „Magyarország” Inezdi László și un scriitor al ministeriului de agricultură s'au declarat culpabili pentru publicare de documente înstrăinate. Tot din asemenea cauză judecătoria a ordonat perchișitiile domiciliare în contra lui Ábrányi Kornél, la „Pesti Napló” a cărui cauză e încă în suspens. Și cu toate că nu considerăm ca având valoare egală un diarist cu un prim-ministru, nici un articol de diar cu o enunțațiune guvernială în parlament, pentru-că cade sub mai grea răspun-

dere reprezentantului statului, păzitorul executării legilor și dieta, decât o hârtie de diar: tribunalele magiare nici aici n'au suferit călcarea secretului epistolar. Partidul liberal striga, că epistola lui Blaskovits s'a găsit „în gunoier”. Dar la manevrele din Mező-Küvesd, depeșa de cabinet trimisă de acolo și apărută în „Egyetértés” nu s'a găsit deasemenea în corfa cu hârtii? O depeșă nici nu e epistolă. Dar legea nu face deosebire, și judecătoria cercuială a condamnat pe diaristul din Miskolcz Váncsa Mihály pentru violarea secretului epistolar. L-au și întemnițat. Apoi sub Szapári, diaristul Györfy József a pus mâna pe o telegramă din Tapolcsány, și a publicat-o. Procurorul de stat a ridicat acuză asupra lui, s'a iscat un proces renumit și instanța primă, sub presiunea lui Székács József, a absolvat pe acuzat, din care pricină Székács József a fost transferat din postul de president de tribunal. Ear tribunalele superioare l'au găsit culpabil pe Györfy și l'au arestat. După astfel de precedente, pot ore să judece altcum tribunalele reg. ung. decât acuzatul ar fi prim-ministrul Báron Bánffy? Decă este lege, decă este jude, decă este egalitate de drepturi în Ungaria, acelaș păcat pretinde aceeași pedepsă. Er decă legile n'au dominațiune, partidul liberal poate să deneghe extradarea șefului său, și va fi mai mare — porcăria.

Ceea-ce condamnă legea, fie aceea înstrăinare, defraudare, găzduirea hoțescă a epistolelor ce formeză proprietate străină, sau și numai violarea secretului epistolar: aceea nu poate să o aprôbe nici chiar majoritatea liberală. Zadarnic au votat pe lângă Bánffy, rușinea n'au putut să i-o ștergă de pe frunte. Pentru-că nu numai legea penală hotărăsește în ordinea socială, ci în câțva poate că și cînstea. Și ori cât de diferit și individual se fie conceptul, dar' acum în încă nu s'a găsit o astfel de porsună, care să fi calificat de bravură cavalerescă și de cinste: desfacerea epistolelor străine, și publicarea epistolelor private. Dar de aci încolo firesce va fi altcum. Presidentul guvernului Ungariei a premers cu bun exemplu și l'a urmat aprobarea partidului liberal. Dorim noroc la acest, cel mai nou, succes al lui Bánffy și la preafrumoasă isbândă a partidului liberal, că iată a creat deja cu majoritate de voturi cazul de precedentă, la care în viitor, în casuri de furt de documente, de desfacere de scrisori. de oprire de telegrame și de tradare de secrete private, în parlament se va pute face provocare, că astfel a purces baronul Bánffy Dezső, prim-ministrul Ungariei, în luna lui Ianuarie a anului 1897 în parlamentul magiar, a cărui majoritate i a aprorbat purcederea — vivat sequens!

Cer iertare dela porci pentru vătămarea, că pân' acum pe ei i-am ținut de cele mai murdare animale. Porcii sunt ființe foarte folosite, au și colți, cinstiți porcii.

Nr. 122—1897.

Cerculariu

cătră On. cler și popor dreptcredincios din protopresbiteratul Sibiiului și cătră toți P. T. Domni, membri ai sinodului protopresbiteral preoți și mireni.

Alegerile de membri ai sinodului ppresbiteral pentru period. 1897 — 1899, puse la cale prin cerculariul acestui oficiu protopresbiteral ddto 31 Decembrie 1896 Nr. 1012 terminate, amăsurat normelor Statutului organic § 45 combinat cu § 42 se convocă prin acesta sinodul protopresbiteral ordinariu la locul central Sibiiu pe *Duminecă, în 9/21 Februarie a. c. la 11 ore a. m.* în sala seminariului „Andreian” după celebrarea serviciului divin cu chemarea Duchului sânt

Se observă la acest loc, că pertractarea meritorie a obiectelor va urma numai Marți, în 11/23 Februarie a. c. în localul mai sus numit precis la 11 ore a. m. la care sunt poftiți a participa toți P. T. Domni membrii.

Afară de obiectele ordinare taxativ enumerate în § 50 din Statutul organic, de astădată vine la ordine și constituirea sinodului prin alegerea comitetului și a epitropiei protopresbiterale pe noul period de trei ani.

Comitetul și epitropia protopresbiterală de acum se va întruni în cancelaria oficiului protopresbiter al Marți, în 4/16 Februarie a. c. d. a. la 3 ore, pentru încheierea rațiociniului pro 1896, stabilirea bugetului pro 1897 și a raportului general către sinod.

Sibiu, 25 Ianuarie 1897.

Ioan Papiu m. p.,
protopresbiter.

Noutăți.

Din cauza santei sărbători, „Vasilie, Gregorie și Ioan”, Nrul proximal al foiei noastre va apăre Sămbătă, în 1 Februarie, st. v. a. c.

Invetatori amovați. Foile magiare aduc scirea, că ministrul de instrucție publică a interzis invetatorilor gr.-or. Gavriil Groza, Coloman Drimba și Vasilie Tufesc funcționarea mai departe ca invetatori, din pricina unor fapte, cari lovesc în codul penal.

Procesul de presă intentat de guvern diarului catolic Magyar Néplap, organul preotului deputat dietal Lepsényi, s'a pertractat luni (1 Febr. n.) înaintea tribunalului de presă din Budapesta. Incriminat a fost următorul pasagiul din articolul „Să ne complimentăm ministrului”: *om cinstit se se ferescă de societatea oamenilor dela guvern; a da mâna cu ministri și secretari de stat înseamnă ca și cum ai da mâna cu un jucător fals de cărți, ori cu alt om ce a comis fapte murdare: te desonorază, te murdăresce.* Răspunderea a luat-o asupra și diaristul Vathy István. Vathy a fost condamnat la 6 luni temniță ordinară și 500 fl. amendă.

Ovațiuni lui Lueger. După reîn sănătoșarea sa, primarul Vienei Lueger, Mercuri s'a înfățișat pentru primadată la parlament. Din incidentul acesta, simpaticul luptător antisemit, spaima jidanilor perciunați, a fost obiectul unor ovațiuni înălțătoare. Înaintea palatului a fost primit de Strobach, și puternic aclamat de partizanii sei. La intrarea sa în sala desbaterilor, imensa mulțime de antisemiți de acolo, acompaniată de publicul

de pe galerie a erupt într'un „hoch!” puternic. Aplauzele și aclamațiunile au ținut mai multe minute. Desbaterile au fost întrerupte pe un moment prin însuflețirea colosală. Lueger e deplin restaurat, prospictează bine, puțin a slăbit însă.

„Doctorand”. Ministrul de culte și instrucție publică austriac a interzis stud. în medicină folosirea titlului: doctorand.

Convocare. Pe baza §-lui 20 p. 8. din Statute, comitetul „Reuniunii Femeilor Române din comitatul Hunedorei”, în ședința sa din 27 Dec. 1896 st. n. a decis să convoce adunarea generală a Reuniunii în Deva pe 2/14 Febr. 1897 înainte de amiață la 11 ore în localitatea casei române, la care se invită respectuos toți membrii și toți aceia, cari se interesează de Reuniunea noastră.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea ședinței prin prezidență.
 2. Raportul comitetului despre activitatea Reuniunii dela ultima adunare generală.
 3. Raportul aversei despre starea casei.
 4. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea rapoartelor de sub 2 și 3.
 5. Alegerea unei comisii pentru înscrierea membrilor noi și încassarea taxelor.
 6. Eventuale propuneri.
 7. Alegerea unei comisii pentru verificarea protocolului ședinței.
 8. Închiderea ședinței.
- Deva, 4 Februarie 1897.
Elena Hosszu-Longin n. Pop,
prezidență

Dr. Silviu Moldovan,
secretar.

Timpul. Credem, că am terminat-o cu érna. Pilele trecute s'au nău a fi mai mult de primăveră, decât de érnă. Patinatorii desparaseră. — Nu mai voia să înghețe; taxa au plătit-o și în schimb abia dora în trei zile au putut să patineze — pe o gheață miserabilă. Acum însă pare, că se va întorce „spre bine”. Avem zăpadă imensă. De eri dimineță începând ninge necontenit. Acum se vie numai un ger aspru și se face gheață, — bucuria patinatorilor; de acum își vor pute rupe picioarele, ér cei ce n'au lemne, — vor zgriburi până vor pute.

Munkácsy a înebunit. Din Berlin sosese o știre tristă despre renumitul pictor Munkácsy. Câteva luni înainte scriu foile franceze, că pictorul și-a terminat pentru totdeauna cariera. Profecția lor s'a împlinit. Munkácsy a fost transportat din institutul de cură de apă dela Godesberg la un institut de alienați. El suferă de înmuiare de creeri și de nervositate în grad mare.

Din ale dragostei. Medicinistul de anul al IV-lea Polgár Miklós și frumoasa Kabos Ilona se iubeau cu tot focul tinerețelor lor. Mamei domnișoarei Ilona însă nu-i convenea medicinistul, căci era sêrac, și i-a interzis să mai între în casă la domnia ei. Dar tinerii tot se mai iubeau, amorul n'a putut fi stins din inima lor prin măsurile „cuminți” ale mamei. Odată au lipsit de acasă părinții fetei. — Miklos s'a folosit de privilegiu, s'a dus să cerceteze pe Ilona, și i-a făcut propunerea să móră împreună. Fata s'a învoit. Două detunături și Ilona cu Miklós nu mai simt durerile dragostei. Indrăgostiții au fost înmormențați zilele aceste, dar nu în același lăcaș, ci departe unul de celalalt. Ilona la Oradea-mare ér Polgár la Pesta.

Mort în ușa bisericeii. În Mehadia a produs o adevărată uimire mórtea subită a parochului rom. cath. de acolo I. Sztraky. La sărbătorea Intimpinării Domnului, după terminarea utreniei, parochul a plecat spre casă. Când a ajuns la pragul bisericeii, lovit de un accés vechement de inimă, s'a rostogolit la pământ și a expiat la moment.

Varietăți.

În bileul țilindrului. Unul dintre modurile soiuri de pălării, imposantul țilindru cu pîrul seu luciu, această sărbătorească și în multe casuri unica podobă a multor capete, și-a ajuns zilele trecute aniversarea anului 100 (una sută) a născerei sale. În anul 1797 în 17 Ianuarie — după însemnările cronicarilor — a apărut pentru prima dată țilindrul pe stradele Londrei. Un comerciant de acolo a iscodit forma această de pălărie, care la început a fost o curiozitate imensă și a pricinuit

adeverate tumulte de ómeni. Din pricina asta nefericitul inventator a fost tirat înaintea barei judecătorești pentru conturbarea liniștei publice. Dar „Times” a luat pe sermanul țilindru în apărare și în sfîrșit și lordmayorul a hotărît în acel sens, că fie-care persoană are dreptul a se frisa și a purta pălărie, cum îi place. De atunci potopul țilindrelor a inundat întreaga lume și a cucerit omenimea civilisată.

Din incidentul iubirii țilindrului, „Figaro” comunică opinia câtorva scriitori celebri asupra portului țilindrului și a îmbrăcăminteii. Zola ăice că el lasă tinerimei, să-și frămante creerii, cum se se împodobescă mai frumos, spre a plăce fetelor. Pentru-că — ăice Zola — credeți-me, acesta e în-troducerea. Jules Lemaitre ăice: Forma țilindrului e urită; îmbrăcăminte modernă (bărbătescă) de asemenea e urită.

Jules Claretie, directorul dela Théâtre Français serie: S'ar puté scrie volume despre chestia această. Țilindru e fôrte urit, incomod, greu, pricinuitor del durere de cap. Despre portul modern în genere? Artistul, care l va schimba, merită marele premiu al expoziției din 1900. Dar aduceți-vă aminte, că lui Diderot și-s'a părut urit și nepitoresc portul secolului XVIII, în care ne delectăm atât de mult ađi.

Din public. *)

Mulțamită publică.

Din incidentul dureros al perderii neuitatului nostru fiu Ioan, aducem rudeniilor, cunoscuților și tuturor binevoitorilor, cari parte prin scrisori de mângăere, parte prin prezența lor la actul înmormențării, s'au încercat a ne alina înăcțva durerile noastre sufletești, — și pe această cale cele mai sincere mulțamite. Primescă toți asigurarea deosebitei noastre stime, ce le păstrăm.

Cupșeni, în 10 Ianuarie 1897.

Samuil, Paraschiva Cupșa,
protopresbiter.

*) Pentru cele publicate în rubrica această redacțiunea nu este responsabilă.

Szebenvármegye alispánja.

Sz. 2703/1897. XIII.

[11] 1-2

Pályázati hirdetmény.

Nagy-Szeben rendezett tanácsu városban elhalálozás folytán üresedésbe jött I-ső városi állatorvosi (Közbághidigondnok) állomásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom pályázni ohajtókat, hogy állatorvosi oklevéllel és eddigi szolgálataikat igazoló okmányokkal kellően felszerelt folyamodványokat **foljó hó 20-áig** hozzám nyújtsák be.

Az élethossziglan választandó I-ső városi állatorvos (Közbághidigondnok) évi fizetése 800 ft. és természetbeni lakás a közbághid helységben.

Nagy-Szeben, 1897. évi Február hó 5-én.

Reisenberger,
alispán.

Publicare de licitațiune.

Edificarea unei școle năue în comuna Pianul-de-sus, protopopiatul Șebeșului-săsesc, se va da în întreprindere pe cale licitațiunii publice minunde **Duminecă, în 2/14 Februarie a. c. la 10 ore a. m.** în școla comună.

Prețul de strigare conform preliminarului de spese e 3078 fl. 32 cr.

Materialul și cărăușile le dă comuna. Doritorii de a licita vor avé a depune ca vadiu 10% din prețul strigării.

Planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile de licitare, se pot vedé oricând la oficiul parochial din Pianul-de-sus. Pianul-de-sus, în 9 Ianuarie 1897.

Pentru comitetul parochial:

[7] 3-3 **Simion Ghib,** m. p.,
preot.

„Munteana”, societate de credit și păstrare în Ofenbaia.

Convocare.

Domnii acționari ai societății pe acții de credit și păstrare „Munteana” se invită la a

VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ținé în Ofenbaia la 1 Martiu 1897 n. la 10 ore a. m. în localul biroului.

Obiectele adunării vor fi:

1. Raportul direcțiunii despre rezultatul anului 1896.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Deciderea asupra conturilor anuali și asupra profitului curat.
4. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul eurent.
5. Modificarea §-lui 34 din statute.
6. Ridicarea capitalului social cu 10,000 fl.
7. Alegerea membrilor în direcțiune pe un nou period de 3 ani, și
8. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari doresc a participa la această adunare în persoană, séu prin plenipotențiati, sunt rugați a-și depune acțiunile la cassa institutului până în 28 Februarie a. c. n. 6 ore p. m.

Ofenbaia, în 28 Ianuarie 1897.

[12] 1-1

Direcțiunea.

Redactor prov. Gavriil Hango.

„Munteana”, societate de credit și păstrare în Ofenbaia.

Contul bilanțului.

Active.		Pasive.	
	fl. cr.		fl. cr.
Cassa în număr	1,491.78	Capital social 1000 acții à fl. 20	20,000.—
Cambii	83,086.18	Depurări spre fructificare	20,759.10
Obligațiuni cu cavenți	19,788.97	Reescompt	58,898.65
Imprumut cu ipotecă	2,191.92	Fond de rezervă	8,229.90
Mobilariu	77.27	Fondul de pensiiune	688.—
10% amortisare	7.72	Interese anticipate	374.96
Diverse creditori	4,679.51	Dividende neridicate	231.05
		Profit curat	2,626.05
			111,807.71

Contul profitului și perderilor.

Eșite.		Intrate.	
	fl. cr.		fl. cr.
Interese:		Interese:	
pe redepuneri	1,402.79	dela escompt	3,927.02
„ reescompt	3,362.75	„ obligațiuni	1,343.99
„ fondul de rezervă	319.56	„ ipotecare	259.63
„ fondul de pensiiune	40.51	„ întărđieri	987.12
Scopuri culturale	8.45	Competințe de scris	1,521.66
Salare	1,965.—	Provisiuni și diverse spese	3,073.57
Darea erarială, comitatensă și comună	1,145.94		
Marce, porto, remunerații și chirie	234.22		
Mobilar 10% amortisare	7.72		
Profitul curat al anului 1896	2,626.05		
	11,112.99		11,112.99

Ofenbaia, în 31 Decembrie 1896.

I. Danciu m. p.,
director.

N. Todoran m. p.,
cassar.

S. Samuilă m. p.,
comptabil.

DIRECȚIUNEA:

I. Is. Tordai m. p.,
președinte.

Csutak L. m. p.,
membru.

Vas. Rus m. p.,
membru.

Moise Czir m. p.,
membru.

Ioan Barb m. p.,
membru.

Examinându-se conturile și cărțile, toate s'au aflat în ordine și exact.

Ofenbaia, în 28 Ianuarie 1897.

COMITETUL DE REVISIUNE:

Nestor Manciu m. p.,
președinte.

Avram Cioran m. p.

Petru Papp m. p.

Simeon Pașca m. p.

Vasilie Gan m. p.

Ioan Pop m. p.

Editura și tipariul tipografiei archidieceșane.